

Avoin Kansalliskirjasto: toimenpideohjelma (päivitettävä versio)

Politiikka on julkaistu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi Kansalliskirjaston julkisilla sivuilla strategian yhteydessä. Myös toimenpideohjelma (ilman vastuusaraketta) on tarkoitus julkaista Kansalliskirjaston sivuilla, toistaiseksi tämä on julkaistu vain [Kiwissä](#) (avoimilla sivuilla). Toimenpideohjelmaa seurataan puolivuositain.

- [Avoin KK - politiikka Kansalliskirjaston Tehtävät ja strategia -sivulla.](#)

Politiikka on esitelty ohjausryhmissä ja tarkoitus on sopia viestintäsuunnitelma politiikan ja toimenpideohjelman julkistamiseksi. Toimenpideohjelmasta valitaan kohteet, joita viestitään.

Tämä toteutussuunnitelma sisältää ne konkreettiset toimenpiteet, joilla toteutetaan [Avoin Kansalliskirjasto -politiikkaa](#).

Politiikkaan liittyvät seuraavat taustadokumentit:

- [tiedon avoimen saatavuuden periaatteet](#) (hyväksytty Kansalliskirjaston johtoryhmässä 2011);
- [Kansalliskirjaston metatietovarantojen avaamisen suunnitelma 2015-2017](#) (hyväksytty Kansalliskirjaston johtoryhmässä 2015); sekä
- [taustamuistio](#), jossa käydään läpi lainsäädäntöä, ohjaavia dokumentteja sekä Kansalliskirjaston omia politiikkoja (EPK / 5.11.2015 + kommentit).

Politiikka on tiivis kahdeksan kohdan ohjelma:

1. Kansalliskirjasto edistää avointa tiedettä ja kulttuuriperinnön avoimuutta.
2. Kansalliskirjasto kehittää avoimia palveluita.
3. Kansalliskirjasto suunnittelee ja kehittää palveluita yhdessä asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa.
4. Kansalliskirjasto integroi avoimet palvelunsa kansallisiin ja kansainvälisiin infrastruktuureihin ja palveluihin.
5. Kansalliskirjasto valmistelee strategiansa ja keskeiset toimintaa ohjaavat politiikkansa yhteistyössä keskeisten sidosryhmiensä kanssa.
6. Kansalliskirjasto edistää osaamisen jakamista, jakaa osaamistaan ja oppii muilta.
7. Kansalliskirjasto vaikuttaa lainsäädännön kehittämiseen siten, että se mahdollisimman hyvin tukee aineistojen ja palveluiden avointa käyttöä.
8. Kansalliskirjasto pyrkii sopimuksissaan varmistamaan aineistojen mahdollisimman suuren avoimuuden.

Politiikka	Toimenpide	Vastuu	Aikataulu	Tilanne	Kuvaus /linkit /lisätietoa ja seuranta
1. Kansalliskirjasto edistää avointa tiedettä ja kulttuuriperinnön avoimuutta.	Selkeytetään ATT- ja KDK-palvelujen välisiä yhteyksiä ja kehitetään käyttäjän kannalta toimiva ratkaisu.	KVP	2016	5/2017: Vuoden 2016 lopusta alkaen on edetty kohti ATT:n ja KDK:n yhdistämistä. Erityisiä kosketuspintoja: tieteellisten julkaisujen pitkäaikainen avoin saatavuus (osaprojekti meneillään TAJUA-hankeessa); sekä käyttöoikeuksien ja -valtuutuksien sekä tutkimuslupien haun järjestäminen (suunnittelutyö alkanut vastikään ATT:ssä).	Selvitys OKM:n ja CSC:n kanssa (lisäksi : tutkimusaineistot ja niihin liittyvät julkaisut vs. Finna?)
	Avataan digi.kansalliskirjasto.fi :n sanomalehti- ja aikakauslehtiaineistoa koneluettavissa muodoissa.	Dimiko	2016-2019	Alto tiedostopaketti valmisteltu 04/2016 Avoin data sivu, jolta avoin data paketit ladattavissa avattu 04/2017.	COMHIS ja Digitalia -projektit
	Tarjotaan finna.fi -palvelun kautta kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistot erilaisten tiedontarvisijoiden käyttöön. Seurataan käytön kehitystä ja tarjotaan palvelu käyttöön eri kanavia pitkin.	KVP	2016 -2020	Tilanne 31.12.2016: käynnit kaikissa Finna-näkymissä 7,4 milj (kasvu 2016 aikana 172 %).	Finna.fi Tiedot käytön kehityksestä Finna-vuosiraportissa ja käytön trendit -raporteissa.

Avataan finna.fi rajapinnat.	KVP	2016	Finna.fin rajapinta avattu 29.1.2016. Swagger-työkalu Finnan avoimen rajapinnan käyttöön 1/2017.	Finnan avoin rajapinta Finna Apin Swagger-käyttöliittymä Rajapinnan hyödyntäminen mm: - Finto-palvelun Finna-integraatio - Finna-integraatio toteutettu ainakin yhteen peruskoulun oppimisalustaan - Helsinki.kuvia.fi - Anniif - työkalu automaattista indeksointia varten
Edistetään kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistojen ja palveluiden yhteentoimivuutta osallistumalla KDK-kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseen ja kehittämällä KDK-metatietomäärittäjiä.	KVP Tutki	2016	Uusin versio julkaistu 06/2016	KDK-kokonaisarkkitehtuuri standardisalkku
Avataan metatietovarantojen olemassa olevat rajapinnat (kansallisbibliografia, Melinda) ja sisällöt vaiheittain avoimena linkitettyinä datana.	KVP	2015-2017	Metatietovarantojen SRU-rajapinnat avattu 30.9.2016.	Metatietovarantojen avaamissuunnitelma
Edistetään digitaalisia ihmistieteitä osana tutkimusyhteistyöhankkeita.	Kaikki tulosalueet		Alto-tiedostopaketti toimitettu Turun ja Helsingin yliopistoille Comhis-hankkeeseen. 04/2016. Digitalian kesäkoulu 08/2016 ja 08/2017. Digitalia-projektin yhteistyö. PHOS16 30.11.-1.12.	Digitaaliset ihmistieteet - politiikka, COMHIS & Digitalia-projektit https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/digitaaliset-ihmistieteet-yhteistyona
Toteutetaan tutkimusdatan kuvailutyökalu.	KVP, Tutki	2016-2017	5/2017: Työ edennyt hyvin. Suurin haaste integrointi Tutkimus-PAS-kokonaisuuteen; etenkin käyttäjienhallinnan osalta. Tuotannossa vuoden 2017 aikana.	Tajua-hankkeen projektisuunnitelma
Koordinoidaan ja järjestetään avoimen tieteen koulutusta.	KVP	2016-2017		http://avointiede.fi/ 2017 suunnitelmat
Selvitetään artikkeli- ja kirjoittajamaksujen käytänteitä eri tutkimusorganisaatioissa ja tehdään ehdotuksia jatkotoimenpiteistä. Tavoitteena on, että käytettävissä on ajantasainen tieto Suomessa maksetuista kirjoittajamaksuista. Tietoa hyödynnetään lisenssineuvotteluissa.	KVP	2015-2016	12/2016 selvitykset valmiit	Tajua-hankkeen projektisuunnitelma, Avoimen julkaisemisen tuen malli - selvitys FinELib-lisenssineuvottelut 2016

	Kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa avoimeen julkaisemiseen liittyviä käytänteitä ja mittareita.	KVP	2016-alkuvuosi 2017	Verkostojen toimintaa ollut vireää. Tajua: julkaisuarkistojen metatietosuositus valmis. Kotilava: rahoitusmalli.	Tajua-hankkeen projektisuunnitelma , Tajua-yhteistyöverkosto. Kotilava-työsuunnitelma
2. Kansalliskirjasto kehittää avoimia palveluita	Tarjotaan ja kehitetään avointa julkaisemista tukevia palveluita (julkaisuarkistoinfrastruktuuri).	KVP	2016-2017	Julkaisuarkistopalveluihin SKS uutena asiakkaana. Versiopäivitys kevät/kesä 2017.	Tajua-hankkeen projektisuunnitelma , KK:n julkaisuarkisto palvelut , Tajua-yhteistyöverkosto Kotilava-hanke
	Tarjotaan Kansalliskirjaston aineistot Kansalliskirjasto.finna.fi -palvelun ja Finna.fi-palvelun kautta tiedontarvisijoiden käyttöön.	Tutki, KVP	2016-2017	Dorian, Fragmentan ja Digin aineistot kesken, jatkuu 2017, ks. datakatalogityö ja kehityshanke 4.	Kansalliskirjasto.finna.fi , Finna.fi KK:n vuosiraportti
	Kehitetään sisältöjen yhteentoimivuutta edistäviä avoimia palveluita (Finto, ISNI, URN, nimitietopalvelu).	KVP, Tutki	2016-2020	5/2017: ISNI: tehty datan testisiirtoja onnistuneesti. ISNI:n sääntöihin liittyneet ongelmat ratkaistu 6/2017.	Finto , URN-asiakaswiki , TAJUA: Tunniste- ja nimitietopalvelut
	Kehitetään kirjastoaineistojen kuvailuympäristöä avoimen linkitetyn datan suuntaan.	KVP, Tutki	2016-2020	Huomioidaan uuden järjestelmäalustan määrittämisessä	Melinda-hanke
	Perustetaan avoimen datan palvelu (data.kansalliskirjasto.fi).	KVP	2016-2017	Tietomalli valittu, toteutus 2017 (KK:n tosu)	Metatietovarantojen avaamissuunnitelma
	Kehitetään avoimeen lähdekoodiin pohjautuvia palveluita verkostomaisesti asiakkaiden kanssa.	KVP	2016-2020		Finna-projektisuunnitelma • Finna: Suunnitelmat ja raportit
	Toimitaan avoimen lähdekoodin kehittäjäyhteisöissä.	KVP, Dimiko		Digitilian tutkimusryhmän ja FinClarinin yhteistyö: esim. FinERin käyttö 10/2016 - , lehtiaineiston NER-opetusaineistot tekeillä.	DuraSpace , VuFind , API: Suomi , FinClar in , Skosmos
	Merkitään tekijänoikeuksista vapaat aineistot CC0-lisenssillä sekä muut aineistot ja tietovarannot soveltuvilla lisensseillä. Lisätään tietämystä avoimen metadatan merkityksestä ja juridisista kysymyksistä.	Kaikki tulosalueet			Avoimen metatiedon ohjesivut Finnaan osallistuville organisaatioille.
	Merkitään digitaalisten aineistojen käyttöoikeustiedot metatietoihin.	Tutki, KVP	2016-2017	Julkaisuarkistojen metadatasuosituks valmistuneet. Vuodesta 2017 lähtien käyttöoikeustiedot on merkitty Fennican uusiin kuvailtaviin e-aineistoihin. Tätä vanhempiin on viety ne takautuvasti. Kaikkien digitoitujen aineistojen kuvailut sisältävät jo käyttöoikeustiedot. Käyttöoikeusmerkintöjä tehty myös Artossa ja Violassa. (05/2017)	
	Edistetään käyttöoikeustietojen merkitsemistä myös muiden organisaatioiden tuottamiin aineistoihin ja metatietoihin.	Tutki, KVP, Dimiko		KK:n yhteinen työryhmä toiminut 2016 Osallistuttu ATT- ja KDK -hankkeiden Oikeuksien hallintaan liittyvät metatiedot -selvityksen valmisteluun 2016.	Kumea-ryhmän ohjeistukset kirjastoaineistolle Oikeuksien hallintaan liittyvät metatiedot -selvitys

3. Kansalliskirjasto suunnittelee ja kehittää palveluita yhdessä asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa.	Kehitetään kansallisten palveluiden asiakasohjausta ohjausjärjestelmän arvioinnin tulosten perusteella.	KVP	2016	unnamed link	
	Kehitetään palveluita kumppanuushankkeina.	Kaikki tulosalueet	2016		COMHIS & Digitalia-projektit Finna: - Peruskoulujen oppimisalustaintegraation pilotointi (Haltu OY & Kuntien Tiera) - Yleisten kirjastojen toimipistetiedot (Kirjasto.fi) - Yleisten kirjastojen verkkokirjastomallin kehittämisen yhdessä Vaski-kirjaston pilotin, Kirjastot.fi:n ja yleisten kirjastojen kanssa - Museoitten organisaatiotietojen tuonti ja Museot.fi kehittämisen tähän tarkoitukseen. (Museolitto)
	Ylläpidetään palvelulupauksia, laaditaan palvelutasokuvaukset ja julkaistaan ne avoimesti.	Kaikki tulosalueet	2015 Finnan palvelutasokuvauksen (sopimuksen liitteenä), 2016-2017 muut		Palvelulupaukset kaikissa palveluissa, palvelutasokuvaukset: Melinda, Finto, kuvailun asiantuntijapalvelut
	Kehitetään vuorovaikutteisia toimintatapoja ja -kanavia.		2016-	Asiakaswikit avattiin 2016, KVP:n keskustelufoorumin käyttö vakiintunut. Digiin /opendata sivulle lisätty lomake, jolla käyttäjät voi ilmoittaa aineiston käyttötavoistaan.	Esim. työryhmät, keskustelufoorumi , asiakaswikit
	Osallistutaan kirjastoalan sekä avoimien palveluiden ja aineistojen tapahtumiin ja tuodaan esille Kansalliskirjaston digitaalisia aineistoja.	Kaikki tulosalueet		DHH16:ssa mukana aineistoilla 05 /2016. Digibus-hankkeen round table -tapahtumat Mikkelissä 2016. DHH17:ssa mukana aineistoilla 05 /2017. Finna mukana Hack4fi (Hack your heritage) -tapahtumissa 2016, 2017. #arkistohack 08/2017 DHN2018 Helsinki (KK mukana järjestämässä verkkoarkistohackathonia)	Esim. Digital Humanities Hackathon-tapahtumat, Hack your heritage (http://hack4.fi/)

4. Kansalliskirjasto integroi avoimet palvelunsa kansallisiin ja kansainvälisiin infrastruktuureihin ja palveluihin.	Integroidaan avoimet palvelut (Finto, URN, Finna, ISNI) kansallisiin infrastruktuureihin (esim. KaPA , EduCloud , Kirjastot.fi , AHAA , Museo 2015 , ATT) ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiin infrastruktuureihin.	KVP, Dimiko	2016-2020	EduCloud Alliancen Bazaari on digin aineistoja (05/2016). Finna-API ja Finto-API ovat KaPassa testitatuksella (tuotantoon tarpeen mukaan) (05/2017)	
5. Kansalliskirjasto valmistelee strategiansa ja keskeiset toimintaa ohjaavat politiikkansa yhteistyössä keskeisten sidosryhmiensä kanssa.	Strategiat valmistellaan yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa.	Hallinto, KVP		Strategiat tehty 2015-2016	Kansalliskirjastostrategia , Finna-strategia , FinELib-strategia
	Avoin Kansalliskirjasto -politiikkaa käsitellään keskeisten sidosryhmien kanssa (johtokunta, neuvottelukunnat, kirjastosektorit, KDK ja ATT).	KVP	2016		Politiikka on esitelty ao ryhmissä.
	Digitaaliset ihmistieteet -politiikkaa käsitellään keskeisten sidosryhmien kanssa (johtokunta, neuvottelukunnat, kirjastosektorit ja museoiden ja arkistojen yhteistyöelimet).	Tutki	2016		tarkistetaan
6. Kansalliskirjasto edistää osaamisen jakamista, jakaa osaamistaan ja oppii muilta.	Jaetaan tietoa avoimesti, järjestetään ja osallistutaan vuorovaikutteisiin työpajoihin ja lisätään yhteistyötä myös uusien sidosryhmien kanssa palveluiden kehittämisessä.	Kaikki tulosalueet	2016-2020	Digitilian kesäkoulu 08/2016, 08/2017. TAJUA, Kotilava, ATT-foorumi...	
7. Kansalliskirjasto vaikuttaa lainsäädännön kehittämiseen siten, että se mahdollisimman hyvin tukee aineistojen ja palveluiden avointa käyttöä.	Vaikutetaan EU-tason lainsäädännön modernisointiin.	KVP, hallinto	2016	Tietosuoja-asetuksen kommentointi kevään palautekyselyissä.	(CENL , LIBER , Eblida) Cross-border, tiedonlouhinta (TDM)
	Osallistutaan kultuuriaineistolain ja -asetuksen uudistamistyöhön.	Tutki	2016-2020	Asetus viivästynyt, etenee taas 2017	
	Vaikutetaan kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön uudistukseen.	Hallinto, KVP			
8. Kansalliskirjasto pyrkii sopimuksissaan varmistamaan aineistojen mahdollisimman suuren avoimuuden.	FinELib-lisensioinnissa edistetään aineistojen mahdollisimman suurta avoimuutta.	KVP			FinELib-konsortion e-aineistojen lisensiointiperiaatteet ja lehtipakettineuvottelut 2016
	Digitointisopimuksissa pyritään varmistamaan aineistojen mahdollisimman laaja avoimuus.	Dimiko			
	Laaditaan aineistojen käyttöä koskevien sopimusten mallipohjia.	Hallinto	2016-2018		